

QUI ENS HA PRES LA CULTURA?

Potser mai tant com ara s'havia parlat de cultura. Els diaris dediquen bon nombre de planes a la Cultura i les Arts, tant seccions fixes com suplementos setmanals. Dues emissores de ràdio emeten, les vint-i-quatre hores del dia, música clàssica. La televisió reserva espais a programes culturals i d'aprenentatge, enginya concursos culturals. Els governs, fins i tot tenen els seus ministres o consellers de Cultura, i no hi ha municipi, per petit que sigui, que no compti amb un regidor d'afers culturals. Però la cultura on és? on s'amaga?

¿Algú es pot arribar a imaginar, avui dia, l'Antoni Tàpies, l'Oriol Buigas, el Lluís Racionero o l'Oriol Pi de Cabanyes, transportant en processó uns quadres del Greco pels carrers de Sitges, com cent anys enrera feren Rusiñol, Casas, Maragall, Morera i un llarg etcètera? O imaginar-se un enterrament multitudinari com el que Vilanova rendí a Víctor Balaguer? Amb Espriu morí la poesia? Amb Tàpies morirà la pintura? Desenganyem-nos-en, avui, un acte de fe i veneració de la cultura com foren les festes modernistes, només obtindria per resposta, o bé la indiferència més pregona o bé la riallada més grollera. Per contra, cent anys enrera els sitgetans s'abocaren a la festa, guarnint balcons amb damasos i llançant flors al pas de la comitiva, sentint-se coparticipants de la gran festa. Els intel·lectuals veneraven la cultura, el poble la reverenciava. Però a part de veneracions i reverències hi havia quelcom més, el més important. La tardor de per sí ja és prou trista, no cal entristir-la més amb corrues d'infants tots agafadets de la maneta i portats pels mestres cap al guinyol de la Plaça de la Vila. Quaranta anys enrera la canalla es desviava per anar al guinyol, i millor sols

que acompanyats dels grans, i martiritzaven el cuc de l'orella per aconseguir els cèntims de l'entrada, i per cap cap de mestre passava la idea d'envair el terreny dels pares. Què a passat d'ençà? Com pot ser que aquells infants d'ahir, pares d'avui, que perdien el plor per les trapelleries d'en Didó, no siguin capaços de transmetre aquell delit al seus fills i necessitin de l'ajuda dels professors?

Fa uns anys, per Sant Jordi, es presentà al Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer un llibre de poemes titulat *Garbuix*. L'autor, Ricard S. Güell, persona ja gran, jubilada, era un home amb ofici, però no de cap ofici relacionat, més o menys, amb les lletres, el seu ofici era el de mecànic. Avui, podríem trobar algun home amb ofici? i, a més a més, lletraferit? Aquesta *rara avis* en el desert cultural que avui ens envolta, confessava en uns mots preliminars del llibre esmentat: "*Els meus estudis no arriben ni a un batxillerat elemental i no me'n resulta cap mena de complex a l'hora de discutir les meves propostes*".

A Vilanova teníem un bon exemple de versificador sense *estudis*, en Joan Clusas Ribas, forner d'ofici que empressonat després de la guerra es passà la captivitat escrivint poemes lírics. Un altre forner, amic de joventut d'en Clusas, que visqué la desfeta de Barcelona pels bombardeigs franquistes, quan li fou col·lectivitzat el forn, cosa que li permeté de disposar d'hores sobrees, no tingué cap més acudit, per omplir-les, que cercar un professor per fer classes de repàs de comptabilitat. Aquests exemples palesen que aquests homes tingueren la sort de viure en una societat culturitzada. Tot això s'ha perdut o algú ho ha pres? Si algú ho ha pres que ens ho torni, perquè uns pocs, cada dia menys, ho trobem a faltar.

Ferran Sanz Lou